

ÇAĞDAŞ SANAT VE İŞ EĞİTİMİ AÇISINDAN SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

Yard. Doç. Sadettin SARI

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

ÖZET

Bu bildiriye; YÖK tarafından geliştirilerek 1998-99 eğitim öğretim yılından itibaren bütün Eğitim Fakültelerinde uygulanmaya başlayan sınıf öğretmenliği lisans programı çağdaş sanat ve iş eğitimi açısından tartışılmıştır.

Bildirinin ilk bölümünde sınıf öğretmenliği programları tarama modeline dayalı olarak araştırılarak, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan sanat ve iş eğitiminin, kendine özgü yapısı ve imkanları ile genel olarak eğitim sistemleri içindeki yeri incelenmiş, özel olarak da ilköğretim içerisindeki yeri; konu ile ilgili uzman görüşleri ve ilgili literatüre dayalı olarak tartışılmıştır.

Yeni düzenlemeye göre oluşturulan program bir sonuç değil, bir başlangıç olarak düşünülmeli ve daha iyiye ulaşmasını sağlamak üzere önerilerimiz ışığında yeniden gözden geçirilerek değiştirilmelidir.

GİRİŞ

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ülkemizin ihtiyaç duyduğu öğretmenleri yetiştirmek üzere Eğitim Fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesini tamamlamış ve 1998-99 Eğitim Öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere Fakültelelere göndermiştir. Ve bu program uygulanmaya başlanmıştır.

Bu çalışmada amaç, yeniden düzenlenen Sınıf Öğretmenliği Lisans Programının çağdaş Sanat ve İş Eğitimi açısından tartışarak daha iyiye ulaşmasını sağlamaktır.

Bildirinin ilk bölümünde sınıf öğretmenliği programları tarama modeline dayalı olarak araştırılarak, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan sanat ve iş eğitiminin, kendine özgü yapısı ve imkanları ile genel olarak eğitim sistemleri içindeki yeri incelenmiş, özel olarak da ilköğretim içerisindeki yeri; konu ile ilgili uzman görüşleri ve ilgili literatüre dayalı olarak tartışılmıştır.

Eğitimin niteliği ile öğretmenin niteliği arasında doğrudan bir ilişki vardır. Öğretmen yetiştirme programları hazırlanırken hedef kitlenin ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır. Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği Bölümü programı ile ilköğretim okullarının programı arasında sanat eğitimi açısından bakıldığında bir paralelliğin bulunmadığı görülmektedir. Diğer taraftan ilköğretimde sanat eğitimi verecek olan sınıf öğretmenin niteliği konusunda detaylı bir çalışmanın yapılmadığı gözlenmektedir.

Sanatla modern teknolojinin kaynaştığı çağımızda yaratıcı insan yetiştirmede sanat ve iş eğitiminin işlevini küçümsememek gerekir. Okullarda yaratıcılığın geliştirilmesinde en önemli çalışma alanlarından biri olarak görülen sanat ve iş

eğitimi, gerek çalışma biçimi, gerek bu çalışmalarda kullanılan araç, gereç bolluğu ve gerekse öğrenciye sağladığı çalışma serbestliği sayesinde kuşkusuz öteki dersler arasında çok önemli bir yere sahiptir.

EĞİTİM

Eğitim ve öğretimin temel taşı öğretmenlerdir. Son yıllarda bütün ülkeler eğitim çalışmalarına ağırlık vermiş ve bu ağırlığın odak noktası “Daha iyi eğitim için, daha kaliteli öğretmen” olmuştur. Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, OECD, Dünya Bankası gibi ülkelerarası ekonomik yardımlaşma ve işbirliğini, kültürel yaklaşma ve anlaşmayı amaç edinmiş olan uluslararası kuruluşlar, son yıllardaki çalışma ve araştırmalarını “Daha iyi eğitim-Daha iyi öğretmen” konuları üzerinde yoğunlaştırmışlardır¹.

Nitelikli öğretmen yetiştirmeden, sunulan eğitim hizmetleri daima eksik kalacaktır. Çocuklara iyi bir eğitim sağlamak için onların iyi bir öğretmene ihtiyaçları vardır. “...Verilen eğitim ve öğretimin niteliği, bu sistemde görevli öğretmenin niteliği ile doğru orantılıdır”².

Eğitim, yaratıcılığı ve düşünmeyi esas alan sosyal bir sistemdir, ve bu sistemin üç temel ögesi; **öğretmen, öğrenci ve eğitim**

¹ Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitiminin Temel Esasları, Ankara 1997, s. 28.

² Mahmut ADEM, Demokratik Laik Çağdaş Eğitim Politikası, Ankara 1995, s.36

programıdır³. Eğitimin etkili olabilmesi ve amaçlarının gerçekleştirilmesi bu üç öge arasındaki uyuma bağlıdır. Karagözoğlu⁴ ve Kavcar⁵ gibi bir çok bilim adamı eğitim sisteminin temelini müfredat öğrenci ve öğretmen olduğunun altını çizmektedirler.

SANAT VE İŞ EĞİTİMİ

Bağımsız düşünebilen, doğru sorular soran, geleceğin sorunları ile yaratıcı ve akılcı bir şekilde uğraşacak öğrenciler yetiştirilmelidir. Küçük yaşta başlayarak çocukları yaratıcı kılmaya en uygun alan sanatsal alandır. Bu açıdan sanat eğitimi genel ve özel eğitim ve öğrenim içinde genişlik ve yaygınlıkla yer alması gerekli bir disiplindir⁶.

Sanatla modern teknolojinin kaynaştığı çağımızda yaratıcı insan yetiştirmede sanat ve iş eğitiminin işlevini küçümsemek gerekir. Okullarda yaratıcılığın geliştirilmesinde en önemli çalışma alanlarından biri olarak görülen sanat ve iş eğitimi, gerek çalışma biçimi, gerek bu çalışmalarda kullanılan araç, gereç bolluğu ve gerekse öğrenciye sağladığı çalışma serbestliği sayesinde kuşkusuz öteki dersler arasında çok önemli bir yere sahiptir.

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

Eğitim kurumlarının çağdaşlığı uyguladıkları eğitim ve öğretim programlarının çağdaşlık boyutlarıyla belirginlik kazanır. Programda yer alan derslerin adları, bu derslerin amaçları, içerikleri ve ders saatlerinin hedef kitlenin beklentilerini ve gereksinmelerini karşılayıp karşılamadığı direkt olarak programın çağdaşlığı ile ilgilidir. Öğretmen yetiştiren bir eğitim kurumunda hedef kitlenin beklentilerine cevap veremeyen bir programı uygulamaya devam etmek boşa giden bir emektir. Bu nedenle programlar ders adları, saatleri ve içerikleri bakımından sürekli olarak gözden geçirilmelidir.

³ Sadettin SARI, "Resim İş Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi", PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: Denizli 1997, s.12

⁴ Galip KARAGÖZOĞLU., "Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelme", Sempozyum, Gazi Üniversitesi 8-11 Haziran 1987, s.271-287

⁵ Cahit KAVCAR, "Yüksek Öğretmen Okulunun Öğretmen Yetiştirmedeki Yeri", Sempozyum, Gazi Üniversitesi 8-11 Haziran 1987, s.39-43

⁶ Taciser ONUK, "Mesleki Eğitim Kapsamında Uygulamalı Güzel Sanatlar Alanlarında Öğretmen Yetiştirme", İzmir 1. Eğitim Kongresi Bildirileri, (25-27 Kasım 1991), DEÜ. Buca Eğitim Fak. Yayımları, İzmir, 1993, s. 490

Bu güne kadar sınıf öğretmeni yetiştirmede önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Gerek kurumsal düzeyde gerekse programlar düzeyinde başarılı ve başarısız birçok denemelere girişilmiştir.

Yükseköğretim Kurulu ve Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen yetiştirme sistemimizde bazı yenilik ve değişikliklerin gerekli olduğuna karar vermiş ve 1994 yılında başlatılmış ve halen sürmekte olan YÖK/Dünya Bankası tarafından yürütülen Hizmet öncesi Öğretmen Yetiştirme Projesi'nin amaçları 1996 yılında gözden geçirilerek, öğretmen yetiştirme sistemimizde bir yenileşmeyi kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Yeniden yapılanma sonucunda Eğitim Fakülteleri'nin Sınıf Öğretmenliği Bölümü, bugün aynı fakültenin İlköğretim Bölümlerine bağlı Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı olarak Lisans düzeyinde eğitim öğretim yapılan ve her geçen gün öğrenci sayısının arttırıldığı İlköğretim Okullarının 1. devresine öğretmen yetiştiren bir kurum haline dönüştürülmüştür. Bu çerçevede YÖK/Dünya Bankası Hizmet öncesi Öğretmen Yetiştirme Projesi kapsamında hazırlanan Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı bütün eğitim fakültelerinde uygulanmaya başlanmıştır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Uygulanmakta olan bu Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı incelendiğinde görülmektedir ki sanat ve iş eğitimi açısından bu program ile ilköğretim okulu programları arasında paralellik bulunmamaktadır. Bu program ilköğretim okullarının programları göz önüne alınarak yeniden düzenlenmelidir.⁷

⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitiminin Temel Esasları, Ankara 1997, s.20

1. Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında yer alan;

3 Yarıyıl

D.Kodu	Dersin Adı	T	U	K
	Sanat Eğitimi Kuram. ve Yöntem.	2	0	2

derslerinin ders tanımları ilköğretim okullarında uygulanan Resim-İş Dersi Müfredatıyla çakışmamaktadır.

Örnek verecek olursak Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları **Resim-İş Dersi Öğretim Programı**⁸ 3. sınıf ders amaçlarını şöyle belirlemiştir:

Renk Bilgisi ve Renkli Resim Tekniklerini Kavrayabilme
Çalışmalarında Pastel Boyayı Kullanabilme
Çalışmalarında Sulu Boyayı Kullanabilme
Çalışmalarında Guaş Boyayı Kullanabilme
Çalışmalarında Kolay Baskı Tekniklerini Kullanabilme
Kağıt ve Kağıt İşlerini Tanıyabilme
Yaratıcılığını Geliştirmek için Yoğurma Maddeleriyle Çalışmalar Yapabilme
Tasarımın Ne Olduğunun Farkına Varabilme vs.

Ben mezun olduğunda sınıf öğretmeni olacak öğretmen adaylarına Pastel Boya bilgisini, Guaş Boya bilgisini, Basit Baskı Tekniklerini, Kağıt İşlerini, Yoğurma Maddelerini tanıtmayacaksam bu öğretmen sınıfında nasıl Resim İş dersini işleyecek. Nasıl İlköğretim Kurumları Resim İş Öğretim Programını uygulayacak. Tabii ki Resim İş dersinde Matematik yapacak, Hayat Bilgisi yapacak.

Sınıf Öğretmenliği Programlarında Uygulanmaya başlanan Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri ve Resim İş Eğitimi Dersinin Ders Tanımları incelendiğinde görülecektir ki; bu dersleri alarak mezun olan bir sınıf öğretmeni yukarıda verdiğimiz amaçların hiç birisine ulaşamayacaktır.

2. 2 kredilik Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri ile yine 2 kredilik Resim-İş Eğitimi Dersinin süresi önceki uygulanan programa göre azaltılmıştır. Programa bu şekliyle devam edildiği takdirde mezunların ilköğretim okullarındaki Resim-İş dersini uygulayacak formasyona sahip olamayacakları kanaatindeyim.

3. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları **Resim-İş Dersi Öğretim Programı** RESİM ve İŞ kavramlarını şöyle açıklamaktadır⁹;"Resim-İş kavramı, iki ve üç

4 Yarıyıl

D.Kodu	Dersin Adı	T	U	K
	Resim İş Eğitimi	2	0	2

boyutlu çalışmaları içeren bir kavramdır. İki boyutlu çalışmalar; resimle ilgili çalışmaları, üç boyutlu çalışmalarda; heykel, kabartma, tasarım çalışmalarını anlatır. Bu kavramı İş Eğitimi ve İş kavramı ile anlam olarak ilişkisi yoktur."Yaratıcılığa dayanmayan hiçbir çalışma resim-iş eğitimiyle aynı anlamı taşıyan sanat eğitimi etkinliği sayılmaz.

Uygulanmakta olan programın ders tanımları incelendiğinde İlköğretimin 1. kademesinde uygulanan Resim-İş ve İş Eğitiminin karıştırılmış olduğu görülmektedir.

4. Yeri gelmişken şunu da belirtmeden geçemeyeceğim:

İlköğretim Okulu haftalık ders çizelgesine baktığımızda gördüğümüz üzere Resim-İş Dersinin dışında **İş Eğitimi** adında bir ders vardır. Bu dersi 4. ve 5. sınıflarda sınıf öğretmenleri vermektedirler. Önceki programda da olduğu gibi uygulanmaya başlanan sınıf öğretmenliği lisans programında da bu dersi karşılayacak bir ders yoktur. Yani geleceğin sınıf öğretmeni olacak adaylar İş Eğitimi dersini verecek formasyona sahip olamayacaklar¹⁰. Bu dersi verecek öğretim elemanı yok demek çözüm değildir.

⁸ Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Kurumları Resim İş Dersi Öğretim Programı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1992, s.53-54

⁹ Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Kurumları Resim İş Dersi Öğretim Programı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1992, s.10

¹⁰ Sadettin SARI, "İlköğretim Okullarının Birinci Devresinde Sanat Ve İş Eğitimi Üzerine...", Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, Denizli 1996, s.57

İLKÖĞRETİM OKULU HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERSLER	SINIFLAR							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Türkçe	12	12	12	6	6	5	5	5
Matematik	4	4	4	4	4	4	4	4
Hayat Bilgisi	5	5	5	-	-	-	-	-
Fen Bilgisi	-	-	-	3	3	3	3	3
Sosyal Bilgiler	-	-	-	3	3	3	3	-
Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi	-	-	-	-	-	-	1	1
T. C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	-	-	-	-	2
Yabancı Dil	-	-	-	2	2	4	4	4
Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	-	-	-	2	2	2	2	2
Resim İş	2	2	2	1	1	1	1	1
Müzik	2	2	2	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	1	1	1
İş Eğitimi	-	-	-	3	3	3	3	3
Trafik ve İlk Yardım Eğitimi	-	-	-	-	-	1	-	1
Bireysel ve Toplu Etkinlik	3	3	3	-	-	-	-	-
Seçmeli Dersler	-	-	-	3	3	2	2	2
TOPLAM	30	30	30	30	30	30	30	30

İLKÖĞRETİM OKULU SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ

	DERSİN ADI	YIL OLARAK SÜRESİ	HAFTALIK DERS SAATI
1-	Bilgisayar	1-5	1-2
2-	Drama	1-3	1-2
3-	Güzel Konuşma ve Yazma	1-5	1-2
4-	İkinci Yabancı Dil	1-3	1-2
5-	Turizm	1-3	1-2
6-	Tarım	1-3	1-2
7-	Yerel El Sanatları	1-3	1-2

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

BİRİNCİ YIL

I. Yarıyıl						II. Yarıyıl					
KODU	DERSİN ADI	T	U	K		KODU	DERSİN ADI	T	U	K	
	Temel Matematik I	2	0	2			Temel Matematik II	2	0	2	
	Canlılar Bilimi	3	0	3			Genel Kimya	3	0	3	
	Türk Tarihi ve Kültürü	3	0	3			Uygarlık Tarihi	2	0	2	
	Coğrafyaya Giriş	2	0	2			Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	3	0	3	
	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2			Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2	
	Yabancı Dil I	3	0	3			Yabancı Dil II	3	0	3	
	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2			Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2	
	Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3			Okul Deneyimi I	1	4	3	
Kredi					20	Kredi					20

İKİNCİ YIL

III. Yarıyıl						IV. Yarıyıl					
KODU	DERSİN ADI	T	U	K		KODU	DERSİN ADI	T	U	K	
	Genel Fizik	3	0	3			Çevre Bilimi	2	0	2	
	Türk Dili I: Ses ve Şekil Bilgisi	2	0	2			Türk Dili II: Cümle ve Metin Bilgisi	2	0	2	
	Ülkeler Coğrafyası	2	0	2			Çocuk Edebiyatı	3	0	3	
	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	3	0	3			Resim-İş Eğitimi	2	0	2	
	Sanat Eğit. Kuramları ve Yöntem.	2	0	2			Müzik II	2	0	2	
	Müzik I	2	0	2			Beden Eğitimi II	2	0	2	
	Beden Eğitimi I	2	0	2			Fen Bilgisi Laboratuvarı	1	2	2	
	Bilgisayar	2	2	3			Güzel Yazı Teknikleri ve Öğretimi	1	2	2	
	Gelişim ve Öğrenme	3	0	3			Öğretimde Planlama ve Değ.	3	2	4	
Kredi					22	Kredi					21

ÜÇÜNCÜ YIL

V. Yarıyıl						VI. Yarıyıl					
KODU	DERSİN ADI	T	U	K		KODU	DERSİN ADI	T	U	K	
	Müzik Öğretimi	2	2	3			Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	2	2	3	
	Fen Bilgisi Öğretimi I	2	2	3			Fen Bilgisi Öğretimi II	2	2	3	
	İlkokuma ve Yazma Öğretimi	2	2	3			Türkçe Öğretimi	2	2	3	
	Hayat Bilg. ve Sosyal Bilgiler Öğr. I	2	2	3			Hayat Bilg. ve Sosyal Bilg. Öğr. II	2	2	3	
	Matematik Öğretimi I	2	2	3			Matematik Öğretimi II	2	2	3	
	Öğretim Tek. ve Materyal Gelişt.	2	2	3			Sınıf Yönetimi	2	2	3	
	Seçmeli I	2	0	2			Seçmeli II	2	0	2	
Kredi					20	Kredi					20

DÖRDÜNCÜ YIL

VII. Yarıyıl						VIII. Yarıyıl					
KODU	DERSİN ADI	T	U	K		KODU	DERSİN ADI	T	U	K	
	Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi	2	2	3			Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	2	0	2	
	Vatandaşlık Bilgisi	2	0	2			Sağlık ve Trafik Eğitimi	2	0	2	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	0	2			Rehberlik	3	0	3	
	İlköğretimde Drama	2	2	3			Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5	
	Okul Deneyimi II	1	4	3			Seçmeli IV	2	0	2	
	Seçmeli III	2	0	2							
Kredi					15	Kredi					14
TOPLAM KREDİ										152	

T : Haftalık teorik ders saati.

U : Haftalık uygulama ders saati.

K : Dersin kredisi.

Öğretmenlik Formasyonu Ders

i

ÖNERİLER

1. Sınıf Öğretmenliği Programlarında Uygulanmaya başlanan **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri** dersi ile **Resim-İş Eğitimi** Dersinin Ders Tanımları **İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı**'nın amaçları ve konuları değerlendirilerek yeniden düzenlenmelidir.
2. Sınıf Öğretmenliği Programlarında uygulanmaya başlanan **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri** dersi ile **Resim-İş Eğitimi Dersi**'nin ders saatleri artırılmalı ve **Sanat Öğretiminde Uygulamalar** adlı bir dersin en az 2 saati teorik 2 saati uygulama olmak üzere 3 kredi olarak programa ilave edilmesi gereklidir.
3. Uygulanmakta olan Sınıf Öğretmenliği Programına iki dönem halinde 3 kredi İş Eğitimi-I ve yine 3 kredi İş Eğitimi -II dersleri eklenmelidir. Öğretim elemanı olmadığı gerekçesiyle her sınıf öğretmenin alması gereken bir ders olan İş Eğitimi dersinin programa alınmaması yerine, ivedi olarak Öğretim Elemanı alınıp yetiştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- ADEM, Mahmut., Demokratik Laik Çağdaş Eğitim Politikası, Şafak Matbaacılık, Ankara 1995
- KARAGÖZOĞLU, Galip., "Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelme", Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu, Bildiri Özetleri, Ankara, 1987
- KAVCAR, Cahit., "Yüksek Öğretmen Okulunun Öğretmen Yetiştirmedeki Yeri", Sempozyum, Gazi Üniversitesi 8-11 Haziran 1987
- Milli Eğitim Bakanlığı., İlköğretim Kurumları Resim İş Dersi Öğretim Programı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1992
- Milli Eğitim Bakanlığı., Öğretmen Yetiştirme ve Eğitiminin Temel Esasları, Ankara 1997
- ONUK, Taciser., "Mesleki Eğitim Kapsamında Uygulamalı Güzel Sanatlar Alanlarında Öğretmen Yetiştirme", İzmir 1. Eğitim Kongresi Bildirileri, (25-27 Kasım 1991), DEÜ. Buca Eğitim Fak. Yayını, İzmir, 1993
- SARI, Sadettin, BEYKAL, Feryal., "Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlköğretim Okulu 4. ve 5. Sınıf İş Eğitimi Programını Uygulama Yeterlikleri", Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu-1 de sunulan Bildiri, 27-29 Kasım 1997 Çanakkale
- SARI, Sadettin., "İlköğretim Okullarının Birinci Devresinde Sanat Ve İş Eğitimi Üzerine...", Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, Denizli 1996
- SARI, Sadettin., "Resim İş Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi?", Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:2, Denizli 1997